

Areopagus Lokaal

Westerkerk Veenendaal

Intro

Areopagus, onderdeel van de IZB, houdt zich bezig met *prediking*. In onze Protestantse traditie is de kracht van prediking ooit een enorme *ontdekking* geweest, een geestelijke doorbraak: God wil door Woord en Geest *met ons spreken*: in onze eigen taal, gericht op ons eigen concrete leven, op ons huwelijk, ons werk, ons hart.

In de Reformatie werd daarom prediking één van de kerntaken van de predikant. De predikant werd dienaar van het goddelijke Woord, *Verbi Divini Minister*, zoals het deftig heet. Minder bekend is misschien dat in de Reformatie ook de *gemeente* zelf een belangrijke rol kreeg. Je kunt spreken van een *emancipatie* van de gemeente. Ze leert haar leven zien als roeping en dat krijgt ook vorm in een eigenstandige rol in de eredienst. In plaats van de priester of het koor zingt *de gemeente*. Ook bidt ze, geeft ze, luistert ze, denkt ze mee, eet ze samen aan tafel brood en wijn. Dat was in de kerk van die dagen verre van vanzelfsprekend. De gemeente kreeg zelfs medezeggenschap, zoals zichtbaar werd in de rol in het beroepen van een eigen predikant (die dus niet meer ‘van boven af’ gestationeerd werd in een parochie door de bisschop). De kracht van de Reformatie is dat dus in de dynamiek van Woord en Geest, in het samenspel van prediker en gemeente, Jezus Christus in ons midden wil zijn.

Bij Areopagus spreken we daarom van een soort *bondgenootschap* tussen prediker en gemeente. Zij zijn door God aan elkaar verbonden. Zij hebben elkaar ook nodig. Zij hebben samen een eigen rol in de liturgie en in het gemeentelven.

Als je het toepast op de preek: een goede preek is dus niet een goede show door een voorganger (waardoor de gemeente een soort applausmachine wordt voor de voorganger); een goede preek is ook niet een sterk betoog in prachtige taal (met name gericht op diegenen die van die taal houden). Nee, een goede preek gebeurt op die momenten wanneer prediker en gemeente zich samen richten op God, waardoor de Geest ruimte krijgt, waardoor de gemeente een idee krijgt over wat God wil.

Bij Areopagus zien we dat het belangrijk is dat deze thema's in de gemeente opnieuw benoemd worden en beoefend. We hebben daarom een kort programma van bezinning ontworpen waardoor gemeentebreed het bewustzijn gevoed wordt over wat ieders rol is in het geestelijke leven van de eredienst: de predikanten, de kerkenraad, de gemeente.

Hieronder leggen we kort de programma-onderdelen uit.

Predikantengesprek

Door de uitgebreide gesprekken met predikanten die we de afgelopen periode gevoerd hebben, beseffen we bij Areopagus steeds meer hoeveel druk er op het predikantenleven kan komen te liggen. Een predikant weet veel van de gemeente, is bij veel verborgen leed en openlijk verdriet betrokken, kent de spanningen in de gemeente, kent de werking van secularisatie en verflauwing. Een predikant krijgt ook de apps en de mails met de opmerkingen, vaak de kritiek en soms zelfs ronduit de negativiteit. Daarnaast heeft een predikant een eigen gezin, een eigen gezondheid, een eigen innerlijk leven met wat daarin allemaal speelt. En iedere zondag weer is er de roeping, de uitdaging, maar soms ook de last, om die dingen samen te brengen en te overstijgen in een preek. Omdat we dat beseffen spreken we ook altijd een keer uitgebreid met de predikant: hoe gaat het met jou in deze gemeente, waar ligt de vrucht op je werk, wat wekt je vreugde, wat belemmert je, wat is nodig – volgens jou?

Onze ervaring is dat het voor predikanten een verademing is om deze ruimte te krijgen, en ook: dat het reflectie op gang brengt over prediking, de gemeente en de context, en de eigen rol. De gesprekken zijn vertrouwelijk, hoewel in overleg met de predikant sommige thema's meegenomen kunnen worden in de bezinning met de kerkenraad en de gemeente.

In de Westerkerk zal ds. Sjaak van den Berg een gesprek hebben met ds. Wijgert Teeuwissen en ds. Kees van Ekris met ds. Machiel Karelse.

Kerkenraadstraining

Tegelijkertijd merken we bij Areopagus steeds meer: prediking is niet alleen een verantwoordelijkheid van de predikant. Het is evenzeer een gezamenlijke aangelegenheid, waarin de kerkenraad een eigen rol speelt. Eén van de taken van de kerkenraad is dat ze goed zorgt voor haar predikant. In gebed, in gesprek, in aandacht. Maar ook meer indirect draagt ze zorg, in het onderzoeken van de systeemvragen. Is het takenpakket van de predikant niet te vol? Is het takenpakket van de predikant zo samengesteld dat er voldoende tijd is voor de predikant voor studie, gebed en voorbereiding op de prediking? Wie zorgt er ook voor het innerlijke leven van de predikant? Weet een kerkenraad iets van hoe de predikant de preken voorbereid, waar hij tegenaan loopt? Is de kerkenraad ook inhoudelijk betrokken op prediking en hoe dan?

Een andere verantwoordelijkheid van de kerkenraad is de zorg voor de gemeente. Op welke manier kan de kerkenraad de gemeente vormen en aanspreken, en anderzijds open staan voor wat er in de gemeente leeft en waarom. Wordt het concrete leven van gemeenteleden aangeraakt in prediking? Hoe krijgt het gesprek hierover vorm? Een wijze kerkenraad weet die dingen te verbinden. En: durft daarover op een waardige manier te spreken met elkaar. Als Areopagus merken we hoe moeilijk dit allemaal is, en hoe complex het voor kerkenraden is om het gesprek hierover aan te gaan, ook in kerkenraadsvergaderingen.

Om deze verantwoordelijkheden goed vorm te geven bieden we daarom aan de kerkenraad een bezinningsmoment aan. Dat is zowel een bewustwording betreffende de verantwoordelijkheden van een kerkenraad rondom prediking, maar ook een oefening: welke thema's vinden jullie moeilijk om met elkaar te bespreken en waarom? Zullen we eens oefenen om het toch te doen en hoe pakken we dat aan?

Op woensdagavond 23 september hopen we deze training te verzorgen voor de kerkenraad van de Westerkerk.

Gemeente: Tafel van Areopagus

Maar, zoals we in de intro al aangaven, in de Protestantse traditie is het ook belangrijk om naar de gemeente zelf te luisteren. De Geest van God werkt in de gemeente, heeft gemeenteleden *gaven* gegeven, om te zien, te luisteren, te doen. In de gemeente is veel kennis aanwezig: over wat goed gaat, waar de vrucht van het geloof gebeurt, waar de eigen ervaringen liggen van aanrakingen door God tijdens de diensten en in het geleefde leven. We vertellen elkaar veel te weinig verhalen over het goede dat God in ons midden doet. Maar tegelijkertijd weet men in de gemeente vaak ook waar de pijn zit en het onvermogen, waar het hapert en misschien wel waarom.

Om dat 'op tafel' te krijgen, organiseren we de zgn. 'Tafels van Areopagus'. De kerkenraad selecteert tussen de vijf en de tien namen uit de gemeente, we eten samen en wij als Team Areopagus stellen twee of drie open vragen. Over waar we de Geest van God zien werken in de gemeente, over waar de Geest misschien ook belemmerd wordt, over welke dingen de gemeente goed zou doen en waarom? Op die manier proberen we in contact te komen met het *geleefde geloof* zoals het in een gemeente zich ontwikkelt. Met goedkeuring van de deelnemers, schrijven we aan het einde ook een kort verslag over de thematieken die we besproken hebben.

In de Westerkerk worden twee 'Tafels van Areopagus' georganiseerd (op 31 augustus en 9 september 2020).

De 'Tafels' hebben een diversiteit aan deelnemers, die zowel tijdens de maaltijd als daarna, met elkaar en met ons in gesprek gaan. Onze ervaring leert dat het mooie avonden zijn, zowel vanwege het ervaren van een connectie tussen heel verschillende gemeenteleden, als ook vanwege de inhoudelijke observaties die gedeeld worden.

Gemeente: Bezinningsavond

Naast de focus op de predikant, de kerkenraad en de 'Tafels', is het belangrijk om heel de gemeente mee te nemen in dit proces. Dat klinkt nog wat mager. Het gaat er niet alleen om in dit proces gedachten en ervaringen over de preek op te halen. We bedoelen het veel fors. Prediking gaat over *de gemeente*. Prediking is gericht op de gemeente, en vraagt *deelname* van de gemeente. Prediking heeft kracht in de gemeente, of niet: de kracht kan ook stagneren (vgl. Mk 6:5). Ook daar moeten we het over hebben.

Tijdens een bezinningsavond proberen we de gemeente bewust te maken van haar rol in de liturgie en in prediking en de mate waarin je die preek laat doorwerken de week in. Hoe zit je in de kerk? Hoe bestrijd je het consumentistische in jezelf? Wat verlang je? Bid je aan tafel, gaandeweg de weg, voor de komende dienst? Welke ervaringen heb je dat God tot je sprak? Waar raken de woorden aan jou geleefde leven? Laat je dat gebeuren?

Deze bezinningsavond heeft dus enerzijds een catechetisch/vormend aspect.

Tegelijkertijd nemen we de gemeente ook mee in de verschillende rollen die er zijn: van de gemeente, van de kerkenraad, van de musici, van jong en oud. We vertellen ook iets van de observaties die we gedaan hebben in het afgelopen proces. We doen dat steeds op zo'n manier dat de gemeente erdoor gebouwd wordt, en dat de gemeente zich oefent in het geestelijke gesprek over hoe God in ons midden wil spreken, aanwezig wil zijn, ons wil bekeren en ons wil vernieuwen.

Op 29 oktober hopen we deze avond in de Westerkerk te organiseren.

We zien uit naar goede en vruchtbare ontmoetingen.

Ds. Kees van Ekris
Programmaleider Areopagus/IZB